

Skjemainformasjon

Skjema	Norges dokumentarv - nominasjonsskjema
Referanse	1007762
Innsendt	19.06.2016 15:13:29

Sammendrag

Sammendrag

Tittel på dokument(er)/arkiv(er) som nomineres

Optegnelse af en Undersøgelse angaaende Husmannsvæsenet i Thorpen - 1869

Sammendrag (maks 3000 tegn)

Dokumentet er en protokoll fra Torpa i Oppland med en kortfattet optegnelse om husmannsvæsenet i Torpa fra sommeren 1869. Protokollen beskriver hver husmann og hver husmannsplass under de ulike gardene i Torpa. Fortegnelsen inneholder hvor store avlinger som er ved hver plass, hvor mange dyr den enkelte husmann har, hvordan husmannsplassen er- om den ligger samlet eller delt, de årlige svarelsene hver husmannsplass har, og forpliktelsen de har ut over kontrakten. Protokollen beskriver også forholdet mellom gårdeier og husmann, lengde på avtale og beskrivelse av de som bor på plassene. Torpa ligger i dag i Nordre Land kommune, men var egen kommune fra 1914- 1962. Torpa hadde fra 1837 ligget under Land formannsditrikt og fra 1847 - 1914 under Nordre Land Herred.

Opplysninger om søker

Opplysninger om søker

Navn på søker	Fylkesarkivet i Oppland
Søkers tilknytning til den nominerte dokumentarven	Forvalter

Kontaktperson(er)

Navn	Marit Hosar
Stilling	Fylkesarkivar
E-postadresse	Marit.hosar@oppland.org
Telefonnummer	90767253

Fullmaktserklæring

Jeg bekrefter at jeg har fullmakt til å nominere dokumentarven som beskrives i dette nominasjonsskjemaet til Norges dokumentarv

Navn	Marit Hosar
Stilling	Fylkesarkivar
Institusjon	Fylkesarkivet i Oppland/IKA Opplandene

Identifikasjon og beskrivelse

Identifikasjon og bekskrivelse av dokumentarven

Nøyaktig tittel på dokumentarven, omfang, datering (ytterår) og navn på institusjon/organisasjon som skal stå på et eventuelt diplom

Kortfattet Optegelse af en Undersøgelse angaaende Husmannsvæsenet i Thorpen, foretagen i Sommeren 1869.

Protokollens nedtegnelser ble avsluttet den 29. september 1869, undertegnet A. Frøsager.

Protokollen består av 58 dobbelsidige nedtegnelser (116 sider i alt) der hver husmann/husmannsplass er beskrevet i rubrikker over to sider. Det er registrert mellom 3 - 5 husmannsplasser på hver side.

Protokollen eies av Nordre Land kommune, og er deponert ved Fylkesarkivet i Oppland/IKA Opplandene.

Visuell dokumentasjon

- Bevaring.docx
- Husmenn_Torpa_1869.pdf

Kataloginformasjon/arkivbeskrivelse/arkivreferanse

Proveniens (opprinnelse)

Protokollen eies av Nordre Land kommune og er deponert ved Fylkesarkivet i Oppland/IKA Opplandene. Protokollen har vært i Torpa kommune, senere Nordre Lands besittelse fram til avlevering til Fylkesarkivet/IKA Opplandene. Ved registrering og ordning av arkivet ble Fylkesarkivet i Oppland oppmerksomme på denne unike protokollen med en systematisk beskrivelse av alle husmannsplassene i Torpa i år 1869.

Bibliografi

Støtteerklæringer

Støtteerklæring

- Bevaring.docx

Juridiske forhold

Juridiske forhold

Hvem eier dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn	Nordre Land kommune
Adresse	postboks 173, 2882 Dokka
Telefon	61116600
E-post	postmottak@nordre-land.kommune.no

Hvem forvalter dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn	Fylkesarkivet i Oppland/IKA Opplandene
Adresse	Fakkeldgården, Vormstuguvegen40, 2624 Lillehammer
Telefon	61271800
E-post	Fylkesarkivet@oppland.org

Tilgang

Vil det være faktorer som begrenser offentlig tilgang til dokumentene? Beskriv dem i så fall nedenfor.

Det er tilgang til dokumentet på Fylkesarkivets lesesal i åpningstiden. Dokumentet er digitalisert og er unger transkribering. Den digitale versjonen samt transkribert utgave vil i løpet av høsten 2016 gjøres tilgjengelig på Fylkesarkivets nettsider og kobles til en nettutstilling om "Husmenn i Oppland"

Opphavsrett

Beskriv den opphavsrettslige statusen til dokumentarven.

Dokumentet er en del av kommunearkivet til Nordre Land kommune. Ved nedtegnelsen i 1869 var Torpa/Thorpen/Torpen en del av Nordre Land Herred. I perioden 1914 - 1962 var Torpa egen kommune. Innbyggertallet i Torpa i 1914 var 2219 som vokste til 2620 i 1962.

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Autentisitet

Protokollen har stivt pappomslag med skinn i ryggen. Det er ikke skrevet noe på protokollens omslag. Omslaget er noe slitt og preget av bruk Selve skriften er klar og tydelige. Protokollen er i god tilstand men selvsagt preget av tidens tann.

Nasjonal betydning

Dette er en unik protokoll med en systematisk nedtegnelse av opplysninger om husmenn og husmannsplasser i en tidligere kommune. Fylkesarkivet i Oppland/IKA Opplandene har 41 medlemskommuner, men har ikke funnet tilsvarende protokoller i de andre kommunene i Hedmark og Oppland. Protokollen gir en beskrivelse av husmannsvesenet som ikke er unikt for Torpa, men som er et unikt dokument da den gir oss et klart bilde på hvordan husmenn hadde det i 1869, om klassedelingen av samfunnet og om de økonomiske og sosiale kår for husmenn. Husmannsloven av 1851 bidro til å sikre husmenns rettigheter. Denne protokollen er fra perioden etter at loven trådte i kraft, men før den store utvandningsperioden tok til for alvor. Den gir derfor et oversiktlig bilde av omfanget og forholdene i en bygd.

Tilleggsriterier

Dokumentenes nasjonale betydning må bli bekreftet gjennom ett eller flere av disse kriteriene

Tid

Beskrivelsen i protokollen gir et representativt tidsbilde av husmannsvesenet i 1869. Fylkesarkivet i Oppland kjenner ikke til at det finnes flere protokoller av denne typen. Det er ikke deponert lignende protokoller eller finnes andre nedtegnelser i protokoller som er gir en slik oversikt.

Sted

Protokollen beskriver husmannsvesenet men også forholdet mellom gårdeier og husmann. Flere av husmannsplassene er nå selvstendige bruk, andre er borte. I noen tilfeller finnes tufter. Protokollen beskriver husmannsplassene. Flere av disse er også nedtegnet i registreringer i folketellingene i 1875, men dokumentet gir en mer omfattende beskrivelse.

Mennesker

Protokollen beskriver husmannsvesenet. Husmannsvesenet i Norge hadde sin storhetstid i perioden 1750 - 1900. I løpet av denne perioden blir husmennene den største sosiale gruppen i samfunnet. I årene rundt 1860 var utbredelsen av husmenn på sitt største. Protokollen er fra perioden da husmannsvesenet var på sitt mest utbredte. Den gir derfor innblikk i husmennenes livssituasjonen men også årsaken til at mange senere valgte å utvandre til Amerika. Fylkesarkivet i Oppland har sammen med Opplandsarkivet utarbeidet en nettutstilling om Husmenn i Oppland. <http://www.arkivnett.ol.no/husmenn/>

Emne og tema

Dokumentet beskriver husmannsvesenet og omfatter alle bruk i en bygd.

Form og stil

Sosial, åndelig eller kulturell verdi

Protokollen gir oss et tidsbilde av 1869. Den gir innsikt i en bygdehistorie, en deling av samfunnet i sosiale lag som fortsatt preger dagens samfunn. Skillet mellom gårdeiere og husmenn har satt sine historiske spor.

Antall husmenn og husmannsplasser i 1869 sier også noe om befolkningstettheten og mulighetene for å kunne skaffe seg et levebrød på stedet. Det beskriver derfor indirekte årsaken til at mange av disse husmennene senere besluttet å emigrere til USA. Etterkommere vil kunne finne denne historien interessant.

Utfyllende opplysninger

Utfyllende opplysninger

Sjeldenhet

Fylkesarkivet i Oppland kjenner ikke til at denne type protokoll finnes i andre kommunearkiver. I alle fall finnes det ikke tilsvarende i de andre 41 kommunene som er med i IKA Opplandene/Fylkesarkivet i Oppland.

Integritet

Protokollen er fullstendig. Den er preget av alderdom. Omslaget er meste slitt og innbindingen noe løs. Men selve de beskrevne sidene er i god stand.

Representativitet

Beskrivelsen som kommer fram i protokollen er representativt for de fleste husmenn rundt i landet i denne perioden.

Konsultasjon og samtykke

Konsultasjon og samtykke

Har dokumentarvens eier(e) og forvalter(e) blitt orientert om og godkjent nominasjonen?

Ja

Vurdering av risiko

Vurdering av risiko

Gi en beskrivelse av i hvor stor grad den nominerte dokumentarven er truet.

Protokollen er unik. Den er deponert ved IKA Opplandene og ligger magasinert i Fylkesarkivets magasiner under regulerte klimaforhold og sikret med alarmer. Tilgangen til dokumentet er til enhver tid underlagt åpningstiden ved Fylkesarkivet i Oppland. En endret status til et dokument inn under Norges dokumentarv vil bidra til å sikre protokollen. I tillegg til den analoge protokollen, vil en digital og transkibert versjon gjøres tilgjengelig via internett.

Bevaringsplan

Bevaringsplan

Inngår dokumentarven i en bevaringsplan?

Nei

Hvis ja, last opp et sammendrag av bevaringsplanen. Hvis nei, last opp opplysninger om de nåværende bevaringsforholdene og forvaltningen av dokumentarven.

Vedlegg

- Bevaring.docx

Resultat og tilleggsinformasjon

Resultatet av nominasjonen og ev. tilleggsinformasjon

Hva ønsker din institusjon å oppnå ved å få dokumenter innskrevet i Norges dokumentarv? Kom med eventuell tilleggsinformasjon som støtter en innskriving i Norges dokumentarv.

Svært få dokumenter fra Oppland er med i Norges dokumentarv. Det er også få kommunale arkivdokumenter som er registrert der. Et dokument i et kommunalt arkiv er selvsagt viktig for den kommunen det gjelder. Men denne protokollen er så unik med sitt innhold, at vi mener det fortjener å bli løftet opp til bevaringsverdig i en nasjonal målestokk og med i Norges dokumentarv. For Fylkesarkivet i Oppland vil et dokument fra vår samling i Norges dokumentarv bety mye. Vi vil bruke det for å synliggjøre arkivene som er i vår bevaring og denne protokollen i særdeleshet. Det vil bidra til at gjennom vår markedsføring kan sette søkelyset på de utfordringene som finnes og den samfunnsoppgaven det er å ta vare på og formidle arkivdokumenter. Økt bevissthet om arkiver og historiske kilder vil gi større innsikt i historien, lokal, regional og nasjonal identitet.